

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ИВАНОВИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 14226/04 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

7 януари 2010 г.

Това решение става окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Иванови срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Раит Марусте (Rait Maruste)

Изабел Беро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Мариана Лазарова Трайковска, *съдии*,

Павлина Панова, *съдия ad hoc*

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,
след проведено закрито заседание на 1 декември 2009 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 14226/04 г.) срещу Република България, подадена на 14 април 2004 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от двама български граждани – г-жа Маргарита Тодорова Иванова и г-н Роберт Петров Иванов ("жалбоподателите").

2. Жалбоподателите се представляват от г-жа С. Маргаритова-Вучкова – адвокат, практикуващ в град София. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

3. На 16 септември 2008 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да съобщи на правителството оплакванията относно продължителността на гражданското производство. Съдът решава също да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществуването на останалата част от жалбата (чл. 29, ал. 3).

4. Г-жа Калайджиева, избрана като български съдия, си прави отвод от съдебния състав по делото. На 30 януари 2009 г. правителството посочва на нейно място г-жа Павлина Панова като съдия *ad hoc* (чл. 27, ал. 2 от Конвенцията и чл. 29, ал. 1 от Правилника на Съда).

ФАКТИТЕ

5. Жалбоподателите са родени съответно през 1936 и 1960 г. и живеят в София. Жалбоподателката е майка на жалбоподателя.

6. През 1969 г. жалбоподателката и съпругът ѝ закупуват от Столична община апартамент, който е бил одържавен в процеса на

национализацията, проведена от комунистическия режим в България в периода след 1947 г.

7. На 22 февруари 1993 г. наследникът на собственика на апартамента отпреди национализацията завежда дело срещу жалбоподателката и съпруга ѝ, като твърди, че правото им на собственост е недействително и настоява за възстановяване на собствеността си.

8. Делото се гледа пред Софийски районен съд, който отхвърля иска с решение от 17 юли 1995 г. След обжалване от страна на наследника на бившия собственик, на 10 юни 1996 г. Софийски градски съд отменя решението на окръжния съд и уважава иска.

9. На неуточнена дата през лятото на 1996 г. първата жалбоподателка и съпругът ѝ подават молба за преглед по реда на надзора (касация). Докато делото се гледа пред Върховния касационен съд, на неуточнена дата, вероятно през 1998 г., жалбоподателите искат подновяване на производството. Съгласно вътрешната нормативна уредба по онова време, те имат право на такова действие предвид факта, че решението на Софийски градски съд се приема за окончателно. Жалбоподателката и нейният съпруг искат подновяване на производството, поради наличието на нови доказателства, а именно разпореждане на Министерството на архитектурата и благоустройството от 1968 г. относно продажбата на държавни апартаменти.

10. Върховният касационен съд провежда съдебно заседание на 10 ноември 1998 г., като разглежда както молбата за преглед по реда на надзора (касация), подадена през 1996 г., така и молбата за подновяване на производството, подадена през 1998 г. С решение от 2 март 1999 г. ВКС подновява производството, като установява, че не е имало начин жалбоподателката и съпругът ѝ да са разполагали с новия документ по делото на по-ранен етап. ВКС отменя решението на Софийски градски съд от 10 юни 1996 г. и връща делото за ново разглеждане. В тази връзка ВКС постановява, че молбата за преглед по реда на надзора (касация) няма да бъде разглеждана.

11. Делото е върнато на Софийски градски съд, който провежда единствено съдебно заседание на 21 юни 2001 г. При все че взема под внимание разпореждането на Министерството на архитектурата и благоустройството от 1968 г., което е основание за подновяване на производството, националният съд отново достига до заключение, че правото на собственост на жалбоподателката и съпруга ѝ е недействително. С решение от 3 август 2001 г. съдът уважава иска срещу тях.

12. На 29 октомври 2001 г. жалбоподателката и съпругът ѝ обжалват това решение пред касационната инстанция.

13. На 9 март 2002 г. съпругът на жалбоподателката почива и е унаследен от двамата жалбоподатели. Жалбоподателят встъпва в производството.

14. Върховният касационен съд провежда две съдебни заседания на 18 март и на 4 ноември 2003 г. С окончателно решение от 9 декември 2003 г. ВКС потвърждава решението на Софийски градски съд от 3 август 2001 г., по силата на което правото на собственост на жалбоподателката и съпруга ѝ е обявено за недействително.

ПРАВОТО

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, АЛ. 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателите се оплакват, че продължителността на гражданското производство е несъвместима с изискването за „разумен срок“, предвидено в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, която гласи:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок, от ... съд ...”

16. Правителството не прави коментар.

А. Период, който следва да се вземе под внимание

17. Производството по настоящото дело започва на 22 февруари 1993 г., когато бившият собственик на апартамента завежда иск срещу жалбоподателката и нейния съпруг (вж. параграф 7 по-горе) и приключва с окончателно решение на Върховния касационен съд от 9 декември 2003 г. (вж. параграф 14 по-горе). Съдът отбелязва, че производството е протекло без прекъсвания през това време, включително за периода 1996-98 г., когато се очаква преглед на делото по реда на надзора (касация) пред Върховния касационен съд (вж. параграфи 9 – 10 по-горе). По този начин производството трае десет години, девет месеца и седемнадесет дни пред три съдебни инстанции.

Б. Допустимост

18. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията. Освен това Съдът отбелязва, че то не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

В. По същество

19. Съдът припомня, че разумната продължителност на производството следва да се преценява в светлината на обстоятелствата по делото и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателите и това на съответните

власти и правния интерес на жалбоподателите в спора (вж., наред с много други източници, *Фридлиндър срещу Франция* (*Frydlender v. France*) [ГК], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

20. Съдът често е установявал наличието на нарушения на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по дела, повдигащи въпроси, подобни на този по настоящото дело, и не вижда причина сега да достигне до различно заключение. В частност, Съдът отбелязва, че искът, решен от националните съдилища, не изглежда да е бил особено сложен и че гледането му се е забавило заради подновяването на производството през 1999 г. поради наличието на нови доказателства (вж. параграф 10 по-горе). Освен това са налице дълги периоди на бездействие от страна на властите. В продължение на почти две години във Върховния касационен съд няма движение по молбата за преглед по реда на надзора (касация), подадена от жалбоподателката и съпруга ѝ през 1996 г. (вж. параграфи 9 – 10 по-горе). ВКС остава бездеен и за период от повече от година и четири месеца (от 29 октомври 2001 г. до 18 март 2003 г.), когато делото е отнесено до него за втори път (вж. параграфи 12 и 14 по-горе).

21. Поради това Съдът заключава, че продължителността на производството е прекомерна не отговаря на изискването за „разумен срок“ по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията. Ето защо е налице нарушение на тази разпоредба.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

22. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

А. Вреди

23. За неимуществени вреди жалбоподателката претендира 9 000 евро обезщетение, а жалбоподателят – 5 000 евро. Жалбоподателите твърдят, че са били в състояние на мъка и безпомощност в продължение на много години.

24. Правителството намира, че тези претенции са прекомерни.

25. Съдът счита, че жалбоподателите би трябвало да са претърпели неимуществени вреди. Произнасяйки се по справедливост Съдът им присъжда солидарно 3 200 евро по настоящия иск.

Б. Разноски

26. Жалбоподателите претендират 600,25 лева (равностойността на 310 евро) за направени разноски по делото пред националния съд. Те

претендират още 1 140 евро за хонорар на своя адвокат и 424,70 лева, или равностойността на 220 евро, за други разноски по производството пред Съда. В подкрепа на исканията си те представят съответните квитанции и договор за процесуално представителство със своя адвокат.

27. Правителството намира, че искът за адвокатски хонорар е прекомерен.

28. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че същите са действително и по необходимост направени и са в разумен размер.

29. В този случай, като има предвид представената информация по делото и горните критерии, Съдът намира за разумно да присъди сумата от 600 евро за разноски по всички искове.

В. Лихва за забава

30. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията поради прекомерната продължителност на гражданското производство;
3. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати солидарно на двамата жалбоподатели в срок до три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила съгласно чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, долупосочените суми в левова равностойност по курса към датата на плащането:
 - (i) EUR 3 200 (три хиляди и двеста евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими;
 - (i) EUR 600 (шестстотин евро) за разноски, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателите.
 - (б) след изтичане на указания тримесечен срок до извършване на плащането върху горната сума се дължи проста лихва в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 7 януари 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател